

Utdrag av

STATSMINISTERENS FOREDRAG VED MJØS-STEVNET I FEIRING

30. JUNI 1979

(OPEC)
Organisasjonen av oljeproduserende land/har som kjent i denne uken gjort vedtak om en betydelig øking av oljeprisene. Prisene har allerede gått sterkt opp tidligere i år. Det ser ut til at det nye vedtaket innebærer en ytterligere 30-40 % oppgang i prisen på råolje.

Mange spør seg hva dette vil bety for verdensøkonomien, for Norges økonomie, for deres egen økonomi og arbeidsplass.

Vi vet med sikkerhet at verdens oljeproduksjon ikke kan fortsette å øke. Selv uten alvorlige inngrep

- 2 -

politiske forstyrrelser e.l., vil oljeproduksjonen i verden neppe kunne fortsette å øke lengre enn inn i 1990-årene. Da vil man nå et tak, og så vil produksjonen i verden gradvis måtte bli lavere.

Vi kan ennå ikke se slutten på oljealderen, men verden vil måtte vende seg til å måtte leve med en gradvis synkende oljeproduksjon.

ubønnhørlig
En slik utvikling vil/måtte følges av høyere priser. Det er urealistisk å tenke seg i verdensomfang en rasjoneringsordning som skal kunne fordele en begrenset oljemengde uten prisforhøyelser.

Vi er nødt til å regne med at oljeprisene i de kommende tiår vil stige så sterkt at det blir noenlunde balanse mellom produksjon og forbruk.

Den prisøking som nettopp er gjennomført kan sies å reflektere dette. Etter det sterke fallet i oljeproduksjonen i Iran er det oppstått en knapphet i hele verdensforsyningen, som i de siste måneder har ført med seg et press på prisene, som OPEC-landene nå har formalisert til et vedtak om de nye priser fra medlemslandene.

I en avis leste vi i går at Norge gjennom denne prisøkingen ble så og så mange milliarder kroner rikere.

Selv om dette regnestykket var riktig, er det bare en liten del av hele bildet.

Først vil jeg slå fast at det alminnelige velstandsnivå i Norge er så bra at vi ikke behøver arbeide for en høyere oljepris for på den måten gjennom verdensøkonomien å få bedret våre egne kår. Dette er ikke noe mål for norsk økonomisk politikk eller norsk oljepolitikk.

En annen side som kanskje er viktigere, er at det for Norge trolig betyr mer hvordan den høyere oljepris virker på alle de land som vi har økonomisk samkvem med. Hvis oljeprisøkingen fører til en stagnasjon eller tilbakegang i den økonomiske virksomhet i de landene som kjøper våre eksportprodukter, vil vi alt i alt være dårlig stilt. Det vil være et betydelig problem for vårt land om dette skulle skje, selv om inntektene av selve oljevirkomheten skulle øke betydelig.

En slik utvikling ville føre til betydelige problemer med sysselsetting i store deler av vårt næringsliv. Selv om de høyere oljeinntekter skulle gjøre det mulig gjennom trygdeordninger og andre overføringer å holde folks levestandard oppe, er dette ingen lykkelig løsning.

Store og uventede økinger i prisen på en så viktig vare som olje kan skape store rystelser i verdensøkonomien. De landene som taper mest på det, er de fattigste landene. Dette er heller ikke en utvikling som vi i Norge ville hilse med noen glede.

Men vi står likevel tilbake med den harde kjennsgjerning at energi i årene framover vil bli knappere, og derfor også dyrere. Vi må vende oss til i vårt eget land og i verdensøkonomien å tilpasse oss en slik utvikling. Det er av stor viktighet at det her kan etableres en dialog mellom produsentland og forbrukerland. I det lange løp har vi felles interesser av en stabil utvikling i verdens økonomi.

Istedenfor de brå og store prisøkinger vil vi trolig være langt bedre stilt om disse prisøkinger kan gjøres

i form av en jevnere utvikling. Dette vil gjøre det lettere for forbrukerlandene å tilpasse sin økonomi til de nye energipriser. Det vil gjøre det mulig etter hvert å stimulere utvikling og produksjon av alternative energiformer, og det vil^{trolig} gjøre det lettere på internasjonalt grunnlag å finne fram til den kompensasjon som er nødvendig å gi til de fattige oljeimporterende utviklingsland.

Jeg ville tro at også de oljeproduserende land i OPEC vil ha glede av en slik utvikling. Derved kan de sikre en jevnere utvikling både av sin oljevirkksomhet og av den øvrige samfunnsutvikling som de etter hvert blir opptatt av å gjennomføre. På samme måte som i Norge begynner forståelsen å vokse for at de har behov for å etablere et samfunn som kan stå på egne bein når oljen en gang er slutt.

Tilbake til virkningene i Norge og Norges stilling. Vi er blant de vestlige industriland i den enestående stilling at vi er det eneste land som har overskudd av energi. Gjennom vår produksjon/^{av}aluminium, kjemiske produkter, ferrolegeringer osv. eksporterer vi energi i bearbeidet form. Dertil kommer en etter hvert rask voksende eksport av olje og gass. Vi står derfor i en mellomstilling ved på den ene siden å være en del av kretsen av vestlige industriland, og samtidig et energiekporterende land.

Dette gir oss et betydelig ansvar. Samtidig gir det oss en oppgave fordi vi kanskje lettere enn andre land vil kunne være med på å etablere en dialog mellom forbrukerland og produsentland. I tiden framover vil Den norske regjering vie betydelig oppmerksomhet til dette spørsmål.